BÖNEHANDBOK

En instruktion till *as-salât* – den föreskrivna bönen i islam

www.svensktislamisktstod.se

I GUDS, DEN NÅDERIKES, DEN BARMHÄRTIGES NAMN!

Förord

Syftet med föreliggande publikation är att ge en lättförståelig introduktion till den obligatoriska bönen i islam. Bönen utgör en central del av islamisk religionsutövning och är en daglig plikt för muslimen. Det är därför mycket viktigt att han eller hon så snart som möjligt lär sig att utföra den. Den islamiska bönen förrättas enligt ett visst mönster och enligt vissa föreskrifter. Ramarna för dessa hämtas ur Koranen och ur profetens *sunnah*, dvs. de källor om vad profeten Muhammad – över honom vare Guds frid och välsignelser – sade och gjorde som vi har tillgång till. Med hjälp av dessa har muslimska lärde utformat regler för vad i bönen som är obligatoriskt, vad som är tillåtet men inte obligatoriskt, samt vad som inte är tillåtet. Med tiden har också olika traditioner och skolor utvecklats. Det betyder att det inom vissa ramar förekommer variationer på formerna för böneförrättandet, något som den praktiserande muslimen mycket snabbt upptäcker. För fördjupad kunskap om detta hänvisas till andra källor.

Det är inte svårt att lära sig att förrätta bönen men eftersom det som sägs ska sägas på arabiska är det nödvändigt att känna till hur de arabiska bokstäverna ska uttalas. Önskvärt är naturligtvis också att så snabbt som möjligt lära sig att förstå det som framsägs. Det bästa är att öva bönen tillsammans med någon på området kompetent person, men i slutet av boken finns också en snabbkurs i det som med avseende på språket är nödvändigt för att kunna utföra en giltig bön. Här finns också en lista som förklarar ett antal islamiska termer som är relaterade till bönen.

De translittereringar från arabiska som återfinns i texten är utformade så att läsaren lätt ska kunna lära sig att uttala på ett korrekt sätt. Det innebär att de inte alltid följer translittereringsregler eller arabiskans grammatiska regler.

De stycken som är hämtade ur Koranen följer den andra reviderade upplagan av Muhammad Knut Bernströms svenska tolkning *Koranens budskap*. Övriga citat är översatta av författarna från engelska och/eller arabiska.

Innehåll

Inledning

Den obligatoriska bönens ställning i islam

Den obligatoriska bönen (*as-salât*) är en av islams fem pelare och det kanske mest kända uttrycket för islam. I Koranen säger Gud:

> Bönen är alla troendes plikt, knuten till bestämda tider. (Koranen, 4:103)

Bönen är således en plikt för varje muslim och ett uttryck för lydnad mot Gud. De dagliga bönerna hjälper människan att ständigt minnas Gud och gör religionsutövningen till en integrerad del av muslimens vardag. Den obligatoriska bönen hjälper på så sätt människan att låta också sin världsliga verksamhet präglas av en religiös medvetenhet. Bönen uttrycker därtill den bedjandes tacksamhet mot sin Skapare och är ett sätt för honom eller henne att närma sig Gud. Sist men inte minst är bönen ett sätt att dyrka Gud. Gud säger:

> Jag är Gud. Ingen gudom finns utom Jag. Dyrka Mig därför och förrätta bönen för att minnas Mig. (Koranen, 20:14)

Det är således av yttersta vikt att bönen förrättas. Profeten Muhammad – över honom vare Guds frid och välsignelser – har sagt:

> Mellan människan och avgudadyrkan och otro ligger försummelse av bönen. (*Sahih Muslim*, 1:147)

Vem är skyldig att förrätta bönen?

Varje könsmogen och mentalt frisk muslim är skyldig att förrätta de obligatoriska bönerna. Undantag görs för kvinnan som har blödningar som beror på menstruation eller barnafödande i vilka fall bönen inte är tillåten för henne. Barn bör undervisas i bönen och uppmuntras att förrätta den även om den blir en skyldighet för dem först då de är könsmogna.

Bönens villkor

För att en giltig bön ska kunna genomföras måste den bedjande uppfylla följande villkor.

- **Att vara muslim**.

- **Att vara vid sina sinnens fulla bruk**. Den bedjande måste vara mentalt frisk, opåverkad av rusframkallande medel samt vid normalt medvetande.
- **Att veta att tiden för bönen har infallit**. Tiderna för de obligatoriska dagliga bönerna återfinns i avsnittet "De obligatoriska bönerna" nedan.
- **Att vara ren i rituell mening**. En muslim eftersträvar ständigt fysisk såväl som moralisk och andlig renhet i största möjliga utsträckning. Rituell renhet nås genom den tvagning som beskrivs i detalj i nästa avsnitt.
- **Att vara rätt klädd**. Det avgörande härvid är att den bedjandes *'awrah* är täckt. Mannens *'awrah* utgörs av området mellan naveln och knäna, vilka normalt också räknas in som delar av densamma. Vid böneförrättande bör också mannens axlar vara täckta. Kvinnans *'awrah* utgörs av hela kroppen utom ansikte och händer. Det är önskvärt att den bedjandes kläder inte är för åtsittande eller för genomskinliga och att de är de bästa som den bedjande för stunden kan uppbringa.
- **Att vara vänd mot *qiblah***, dvs. mot Mecka. Är den bedjande osäker på rätt riktning bör någon på området kunnig person tillfrågas. Finns ingen sådan att tillgå måste den bedjande efter bästa förmåga själv avgöra rätt riktning. Bönen är giltig även om det i efterhand skulle visa sig att den bedjande var felvänd.
- **Att ha rätt avsikt med bönen**. Bönen utförs för Guds skull. Den bedjande måste därför koncentrera sig på detta och vara ytterst vaksam för att undvika att hysa andra avsikter. Det är till exempel lätt hänt att bönen förrättas i syfte att visa den bedjandes fromhet inför andra, eller att den förrättas mekaniskt och rutinmässigt medan den bedjandes tankar är upptagna på annat håll. Att ha rätt avsikt med bönen innebär också att den bedjande innan bönen inleds, för sig själv i tanken klargör vilken bön det är som ska förrättas.

Tvagningen

Genom den rituella tvagningen (*wuḏû*) når den bedjande den renhet som krävs för att bönen ska vara giltig. Gud säger:

> Troende! När ni går till bön, två då ansikte och händer samt armarna upp till armbågarna och stryk med de våta händerna över huvudet och två fötterna upp till fotknölarna. Och om ni befinner er i ett tillstånd av stor rituell orenhet, skall ni rena er genom att skölja hela kroppen. (Koranen, 5:6)

Profeten – över honom vare Guds frid och välsignelser – sade:

> Inte från någon av er kommer en bön förrättad i ett orent tillstånd att godtas, utan tvagningen måste fullgöras. (*Sahih Muslim*, 2:435)

Därtill bör den bedjandes kropp och kläder liksom den plats där bönen förrättas vara rena från orenheter i rituell mening. Orent i denna förståelse är döda djur (som inte har slaktats på rätt

sätt), ymnigt flödande blod,[1] griskött, hundsaliv, kräkningar, urin, avföring samt sekret från könsorganen. Det orena bör sköljas bort med vatten. Sädesvätska är inte oren men bör ändå tvättas eller skrapas bort.

Tvagningens utförande

Vissa moment i tvagningen är obligatoriska, och om de inte utförs uppnår den bedjande inte den renhet som krävs för att en giltig bön ska kunna förrättas. Andra moment är *sunnah*,[2] dvs. det är rekommenderat men inte obligatoriskt att utföra dem som en del av tvagningen.

Tvagningens obligatoriska moment är:

1. Att ha rätt avsikt. Den bedjande måste ha för avsikt att utföra tvagningen och följa Guds befallning om att den måste utföras. Avsikten behöver inte formuleras i ord men den måste finnas i den bedjandes hjärta och tanke.

2. Att tvätta ansiktet. Ansiktet är det som innesluts av hårfästet, hakspetsen och de båda öronen.

3. Att tvätta händerna och armarna upp till och med armbågarna.

4. Att stryka över huvudet med den ena eller bägge de våta händerna. Det räcker inte att lägga en hand på huvudet eller bara använda ett finger.

5. Att tvätta fötterna upp till och med anklarna.

6. Att utföra momenten i nämnda ordning.

All delar av de områden på kroppen som nämnts måste blötas och tvagas. Tvagningen måste göras med rinnande vatten. Det räcker alltså inte att sänka ner kroppsdelarna i vatten, men det går däremot bra att med händerna ta vatten ur en behållare eller ett vattendrag och tvaga sig med. Vattnet betraktas som rent så länge inte någon av de orenheter som nämnts ovan har förändrat dess färg, lukt eller smak.

Tvagningens *sunnah*-moment är:

1. Att innan tvagningen utförs säga *bismillâh ir-rahmân ir-rahîm* (I Guds, den Nåderikes, den Barmhärtiges namn).

[1] Blod från t.ex. näsblod och utslag eller sår på den egna kroppen betraktas inte som orent och upphäver inte ett rituellt rent tillstånd.

[2] De är rekommenderade att utföra som en del av tvagningen eftersom det finns belagt att profeten – över honom vare Guds frid och välsignelser – har utfört dem, men de är inte obligatoriska eftersom det inte finns belagt att han alltid utförde dem eller att han tillrättavisade någon som inte utförde dem.

2. Att göra rent tänderna.

3. Att tvätta händerna tre gånger.

4. Att skölja munnen tre gånger.

5. Att tre gånger dra in vatten i näsborrarna och fräsa ut det efter varje gång.

Dessa fem moment utförs normalt före den obligatoriska tvättningen av ansiktet.

6. Att tvätta öronen med pekfinger och tumme. Görs normalt efter den obligatoriska strykningen över huvudet.

7. Att upprepa var och en av de obligatoriska tvättningarna tre gånger efter varandra.

8. Att börja varje tvättning med höger del.

9. Att utföra hela tvagningen utan uppehåll och utan att göra någonting mellan de olika momenten som inte har med tvagningen att göra.

10. Att vara sparsam med vattnet. Att till exempel upprepa varje moment mer än tre gånger betraktas som onödigt slöseri.

Vad upphäver den rituella renheten?

Följande försätter människan i det mindre tillståndet av rituell orenhet:

- Utsöndringar från penis, vagina och anus, dvs. urin, avföring, sekret och luft. Kräkningar upphäver däremot inte den rituella renheten.
- Beröring av könsorganen med handen hud mot hud. Övrig beröring och närhet mellan man och hustru upphäver däremot inte den rituella renheten.
- Sömn.
- Medvetslöshet.

Genom att utföra *wudû* återfås rituell renhet.

Följande försätter människan i det större tillståndet av rituell orenhet:

- Mannens penis penetrerar kvinnans slida.
- Sädesavgång och orgasm.
- Menstruation. Den rituella orenheten består tills blödningarna har upphört.
- De blödningar som inträder efter barnafödsel. Blödningar som inte har med menstruation eller barnafödande att göra förorsakar däremot inte det större rituellt orena tillståndet.

Genom att utföra den fullständiga tvagningen *ghusl* återfås rituell renhet.

Den fullständiga tvagningen (*ghusl*)

Ghusl innebär att hela kroppen tvättas med vatten. Obligatoriskt är att den tvagande för sig själv i hjärta och tanke formulerar sin avsikt med tvagningen, samt att vatten når all hud. *Sunnah* är att utföra *ghusl* enligt följande ordning:

1. Tvätta händerna tre gånger.
2. Tvätta könsorganet.
3. Gör *wuḏû*.
4. Gnid in vatten i håret tre gånger så att det når ner till huden på huvudet. Flätat hår behöver inte lösas upp under förutsättning att vatten når all hud.
5. Blöt och tvätta resten av kroppen genom att först ta höger sida och sedan vänster.

Ghusl är obligatoriskt under följande omständigheter:

- Då mannens penis har penetrerat kvinnans slida och vid sädesavgång och orgasm. Annan beröring och närhet nödvändiggör däremot inte *ghusl*.
- Vid menstruation. Vid blödningar från underlivet befinner sig kvinnan i ett tillstånd av rituell orenhet, och måste efter varje menstruationsperiod genomföra *ghusl* för att åter uppnå rituell renhet. Detsamma gäller för de blödningar som inträder efter barnafödsel.
- Vid dödsfall. Då en muslim avlider måste hans eller hennes kropp tvättas.

Ghusl är *sunnah* vid bl.a. följande tillfällen:

- Före fredagsbönen. Detta är synnerligen påbjudet och bör göras om möjlighet finns.
- Före *'id*-bönerna.
- Före inträde i Mecka.

Den torra tvagningen (*tayammum*)

Tayammum ersätter under vissa omständigheter *wuḏû* och *ghusl* och ger då samma rituella renhet som dessa. Vid *tayammum* stryker den tvagande händerna över markens stoft och sedan över ansiktet och händerna upp till handlederna. Stoft inbegriper i stort sett allt som naturligt täcker jordens yta såsom jord, sand, grus, sten etc. *Tayammum* ersätter vattentvagningen under följande förutsättningar:

- Då inget vatten finns tillgängligt eller då det som finns är otillräckligt för att utföra vattentvagningen.
- Då den tvagande är skadad eller sjuk och har goda skäl att tro att vatten kommer att förvärra skadan eller sjukdomen.
- Då den tvagande på grund av fruktan för sitt liv, sin familj, sin egendom eller att bli utsatt för anklagelser inte vill hämta vatten som finns tillgängligt.
- Då den tvagande saknar lämpliga medel för att kunna använda tillgängligt vatten.
- Då tillgängligt vatten måste sparas för att uppfylla andra nödvändiga behov såsom att släcka törst, laga mat etc.
- Då den tvagande fruktar att tiden för bönen hinner passera innan han eller hon hinner ordna med vatten.

Då vatten åter finns tillgängligt upphör den rituella renheten och beroende på vilket tillstånd den tvagande befann sig i innan *tayammum* utfördes måste antingen *wuḏû* eller *ghusl* åter utföras för att uppnå den rituella renheten igen.

De obligatoriska bönerna

Bönen förrättas genom att den bedjande utför ett antal *rak'at*. En *rak'at* är en sekvens som består av bestämda rörelser och lovprisningar samt recitation ur Koranen. De obligatoriska bönerna är fem till antalet:

- **Gryningsbönen (*fajr*)**. *Fajr* börjar då det första gryningsljuset syns och slutar då solen börjar gå upp över horisonten. *Fajr* består av två *rak'at* och bör förrättas så tidigt som möjligt.
- **Middagsbönen (*ẕuhr*)**. *Ẕuhr* börjar då solen har passerat sin högsta punkt på himlen och slutar då ett föremåls skugga är lika lång som föremålet självt. *Ẕuhr* består av fyra *rak'at* och bör förrättas så tidigt som möjligt såvida det inte är mycket hett, då man istället kan vänta tills det blivit svalare (naturligtvis inom ramen för den tillåtna tiden).
- **Eftermiddagsbönen (*'asr*)**. *'Asr* börjar vid den tid på eftermiddagen då ett föremåls skugga är lika lång som föremålet självt och slutar då solen har försvunnit nedanför horisonten. *'Asr* består av fyra *rak'at* och bör förrättas så tidigt som möjligt.
- **Skymningsbönen (*maghrib*)**. *Maghrib* börjar då solen har försvunnit nedanför horisonten och slutar då det röda skymningsljuset inte syns längre. *Maghrib* består av tre *rak'at* och bör förrättas snarast möjligt efter att tiden har infallit.
- **Kvällsbönen (*'isha*)**. *'Isha* börjar då det röda skymningsljuset inte syns längre och slutar strax innan det första gryningsljuset syns. *'Isha* består av fyra *rak'at* och kan med fördel skjutas fram

så långt som till halva tiden fram till gryningen, men kan av praktiska skäl (dvs. sömnbehov) också förrättas tidigt.

Bönens utförande

Genomgången i detta avsnitt syftar till att läsaren snabbt ska kunna lära sig att genomföra en giltig bön. I de därpå följande kapitlen förtydligas och förklaras de olika momenten mer ingående. Läsaren påminns åter om att det inom ramen för en giltig bön finns utrymme för vissa variationer i utförandet. För mer kunskap om detta hänvisas till profetens *sunnah* och de olika rättsskolorna.

Då bönen förrättas enskilt, dvs. av en person, är det tillåtet att utsäga de ord som ska sägas i tysthet. Det är dock inte tillåtet att endast tänka dem, utan läpparna måste formulera orden så att den bedjande själv kan uppfatta dem. Fler detaljer om detta återfinns i avsnittet ”Det gemensamma böneförrättandet”.

Påpekas bör också att så länge en innerlig och uppriktig vilja och intention finns är bönen under en inlärningsperiod giltig även om inte alla obligatoriska moment genomförs på rätt sätt. Likväl är det mycket viktigt att snarast möjligt lära sig att genomföra bönen på ett korrekt sätt.

Låt oss nu gå över till att praktiskt genomföra en bön. Du har uppfyllt villkoren för bönen och står med raka ben vänd mot *qiblah*. Om du av någon anledning är fysiskt oförmögen till vissa rörelser utför du dem efter bästa förmåga, stående, sittande eller liggande.

1. Bönen inleds med *takbîrat al-ihram*. *Takbîrat al-ihram* innebär att du säger *Allâhu akbar* (Gud är större) samtidigt som du med handflatorna riktade framåt och fingrarna något isär höjer händerna upp i nivå med axlarna eller öronen. Blicken ska vara riktad mot den punkt där din panna kommer att vidröra marken vid prostrationen. Det går också bra att sluta ögonen men det är att föredra att ha dem öppna såvida det inte avsevärt stör koncentrationen.

2. Lägg vänster hand på bröstet eller mellan bröstet och magen eller precis nedanför naveln, och grip sedan lätt med höger hand om vänster handled. Detta bör ske i en enda rörelse.

3. Det är vanligt att i den inledande *rak'at* lovprisa Gud innan Koranen reciteras. Bönen är dock inte ogiltig om det inte görs. Se avsnittet ”Bönens rekommenderade delar (*sunnah*)” nedan för exempel på sådana lovprisningar.

4. Det är rekommenderat att i den första *rak'at* innan Koranen reciteras söka skydd hos Gud med orden *a'ûdhu billâhi min ash-shaytân ir-rajîm* (Jag söker skydd hos Gud från Satan, den utstötte). Bönen är dock inte ogiltig om det inte görs.

5. Recitera *al-Fâtiha*, Koranens första sura.

1. *bismillâh ir-rahmân ir-rahîm*	I Guds, den Nåderikes, den Barmhärtiges namn
2. *al-hamdulillâhi rabbil-'âlamîn*	Lov och pris tillkommer Gud, världarnas Herre,
3. *ar-rahmân ir-rahîm*	den Nåderike, den Barmhärtige,
4. *mâliki yaumid-dîn*	som allsmäktig råder över Domens dag!
5. *iyyâka na'budu wa iyyâka nasta'în*	Dig tillber vi, Dig anropar vi om hjälp.
6. *ihdinas-sirât al-mustaqîm*	Led oss på den raka vägen –
7. *sirât alladhîna an'amta 'alaihim ghayrilmaghdûbi 'alaihim walad-dâllîn*	den väg de vandrat som Du har välsignat med dina gåvor, inte de som har drabbats av Din vrede och inte de som har gått vilse!

6. Säg *âmîn*.

7. Det är brukligt att under de två första *rak'at* läsa ytterligare någon sura eller några verser ur Koranen efter *al-Fâtiha*. Bönen är dock inte ogiltig om det inte görs.

8. Gör *takbîr* (dvs. säg *Allâhu akbar*) och lyft händerna på det sätt som beskrivits i punkt 1. Gör *rukû'* genom att böja dig framåt och placera handflatorna på knäna. Ryggen ska vara rak och ben och armar ska vara sträckta. Blicken ska fortfarande vara riktad mot den punkt där pannan kommer att vidröra marken vid nedfallandet.

9. Säg *subhâna rabbiyal-'azîm* (upphöjd vare min Herre, den Allsmäktige) tre gånger tills din kropp och ditt sinne präglas av stillhet och ro.

10. Res dig till upprättstående, säg *sami'allâhu liman hamidah* (Gud lyssnar till den som lovprisar Honom) samtidigt som du lyfter händerna på beskrivet sätt och sedan låter dem falla utmed sidorna. Säg sedan *rabbanâ wa lakal-hamd* (vår Herre, Dig tillkommer all lov och pris).

11. Gör *takbîr* och gå ned i *sujûd* (nedfallandet). *Sujûd* innebär att panna, näsa, handflator, knän och tår samtidigt ska vara i marken. Handflatorna bör placeras i jämnhöjd med axlarna eller öronen en bit ifrån, och fingrarna hållas ihop riktade mot *qiblah*. Armbågar och underarmar bör hållas en bit ut från kroppen och inte vidröra marken. Hälarna bör hållas ihop och tårna riktas mot *qiblah*.

12. Säg *subhâna rabbiyal-a'lâ* (upphöjd vare min Herre, den Högste) tre gånger tills din kropp och ditt sinne präglas av stillhet och ro.

13. Lyft huvud och överkropp och gör samtidigt *takbîr*. Sträck ut din vänstra fot och sitt på den. Den högra fotens häl hålles fortsatt upprätt med tårna pekande mot *qiblah*. Händerna vilar utsträckta på låren nära knäna.

14. Säg *rabbighfirlî, rabbighfirlî* (Herre förlåt mig, Herre förlåt mig), eller *allahummaghfirlî warhamnî wajburnî warfa'nî wahdinî w'âfinî warzuknî* (Gud, förlåt mig, var barmärtig mot mig, stärk mig, upphöj mig, vägled mig, ge mig nåd, stöd mig).

15. Gå ner i *sujûd* enligt punkterna 11 och 12.

16. Upprepa punkt 13 och sitt still ett ögonblick.

17. Res dig till upprättstående och upprepa punkt 2.

18. Genomför den andra *rak'at* genom att upprepa punkterna 5-15.

19. Lyft huvud och överkropp och gör samtidigt *takbîr*. Sträck ut din vänstra fot och sitt på den. Den högra fotens häl hålles fortsatt upprätt med tårna pekande mot *qiblah*. Låt vänster hand vila utsträckt på vänster lår nära knäet. Lägg höger handflata på höger lår, knyt handen löst, sträck ut pekfingret och vila tummens och långfingrets toppar mot varandra. Vila blicken mot det utsträckta pekfingret.

20. Genomför den första *tashahud* genom att säga:

    attahiyyâtul-mubârakâtus-salawâtut-tayyibâtu lillâh, as-salâmu 'alaika ayyuhan-nabiyyu wa rahmatullâhi wa barakâtu, as-salâmu 'alaina wa 'alâ 'ibâdillâhis-sâlihîn, ashhadu an lâ ilâha illallâh, wa ashhadu anna muhammad rasûlullâh (All dyrkan, alla välsignade ord, alla böner och alla rena ord tillkommer Gud. Frid vare med dig, o Profet, och Guds nåd och välsignelser. Må frid vara över oss och över Guds rättskaffens tjänare. Jag vittnar om att det inte finns något som är värt att dyrka utom Gud och jag vittnar om att Muhammad är Guds Sändebud).

    Vid förrättande av gryningsbönen (*fajr*) går du vidare till punkterna 26 och 27 och avslutar bönen. Annars fortsätter du till punkt 21.

21. Res dig till upprättstående, gör samtidigt *takbîr* och upprepa punkt 2.

22. Genomför den tredje *rak'at* genom att upprepa punkterna 5-6 och 8-17. Vid förrättande av skymningsbönen (*maghrib*) upprepar du endast punkterna 5-6 och 8-15 och går sedan vidare till punkt 24.

23. Genomför den fjärde *rak'at* genom att upprepa punkterna 5-6 och 8-15.

24. Lyft huvud och överkropp och gör samtidigt *takbîr*. Placera vänster fot under höger ben och sitt på vänster lår. Den högra fotens häl hålles fortsatt upprätt med tårna pekande mot *qiblah*. Låt vänster hand vila utsträckt på vänster lår nära knäet. Lägg höger handflata på höger lår, knyt handen, sträck ut pekfingret och vila tummens och långfingrets toppar mot varandra. Vila blicken mot det utsträckta pekfingret.

25. Genomför den andra *tashahud* genom att säga:

    attahiyyâtul-mubârakâtus-salawâtut-tayyibâtu lillâh, as-salâmu ʻalaika ayyuhan-nabiyyu wa rahmatullâhi wa barakâtu, as-salâmu ʻalaina wa ʻalâ ʻibâdillâhis-sâlihîn, ashhadu an lâ ilâha illallâh, wa ashhadu anna muhammad rasûlullâh (All dyrkan, alla välsignade ord, alla böner och rena ord tillkommer Gud. Frid vare med dig, o Profet, och Guds nåd och välsignelser. Må frid vara över oss och över Guds rättskaffens tjänare. Jag vittnar om att det inte finns något som är värt att dyrka utom Gud och jag vittnar om att Muhammad är Guds Sändebud).

26. Be om frid och välsignelser för profeten genom att säga:

    allâhumma salli ʻalâ muhammad, wa ʻalâ âli muhammad, kamâ sallaita ʻalâ ibrâhîma wa ʻalâ âli ibrâhîm, innaka hamîdummajîd, allâhumma bârik ʻalâ muhammad, wa ʻalâ âli muhammad, kamâ bârakta ʻalâ ibrâhîma wa ʻalâ âli ibrâhîm, innaka hamîdummajîd (Gud! Välsigna Muhammad, och välsigna Muhammads familj, såsom Du välsignade Abraham och Abrahams familj, Du är i sanning Lovprisad, fylld av lysande Härlighet. Gud! Ge Din Nåd till Muhammad, och ge Din Nåd till Muhammads familj, såsom Du gav Din Nåd till Abraham och Abrahams familj, Du är i sanning Lovprisad, fylld av lysande Härlighet).

27. Avsluta bönen genom att utföra den avslutande hälsningen (*taslîm*): Vrid huvudet till höger och säg *as-salâmu ʻalaikum wa rahmatullâh* (frid och Guds nåd vare med er). Vrid sedan huvudet åt vänster och upprepa samma ord. Bönen är nu avslutad.

Bönens obligatoriska delar (*fard*)

Bönens obligatoriska delar är av två slag – bönens pelare (*arkân*) samt bönens föreskrivna delar (*wâjib*). Blir en av bönens pelare av någon anledning inte utförd är bönen ogiltig och måste göras om. Blir en av bönens föreskrivna delar av någon (oavsiktlig) anledning inte utförd behöver bönen inte upprepas utan det räcker att utföra *sujûd as-sahw*. *Sujûd as-sahw* är två *sujûd* med sittning emellan som utförs efter sista *tashahud* och före eller efter *taslîm*.

För den som är fysiskt oförmögen att utföra vissa rörelser gäller naturligtvis inte detta utan han eller hon utför rörelserna efter bästa förmåga, stående, sittande eller liggande.

Bönens pelare (*arkân*) är:

1. Att stå upp.
2. Att utföra *takbîrat al-ihram*.
3. Att läsa *al-Fâtiha* i varje *rak'at*.
4. Att utföra *rukû'*.
5. Att resa sig till upprättstående efter *rukû'*.
6. Att göra *sujûd*.
7. Att resa sig till upprättstående efter *sujûd*.
8. Att sitta mellan de två *sujûd*.
9. Att sitta under den avslutande *tashahud*.
10. Att utföra den avslutande *tashahud*.
11. Att be om frid och välsignelser för profeten.
12. Att utföra den avslutanden hälsningen (*taslîm*).
13. Att utföra bönens pelare på rätt sätt och i rätt ordning.
14. Att utföra bönens pelare i ett tillstånd av lugn fridfullhet och harmoni.

Bönens föreskrivna delar (*wâjib*) är:

1. Att utföra *takbîr* (förutom *takbîrat ul-ihram* som tillhör *arkân*). *Takbîr* innebär att säga *Allâhu Akbar*.
2. Att säga *sami'allâhu liman hamidah* då man reser sig från *rukû'*.
3. Att säga *rabbanâ wa lakalhamd* eller en liknande bön då man står upprätt efter *rukû'*.
4. Att lovprisa Gud under *rukû'*.
5. Att lovprisa Gud under *sujûd*.
6. Att be om Guds förlåtelse vid sittningen mellan de två *sujûd*.
7. Att sitta under den första *tashahud*.
8. Att utföra den första *tashahud*.

Bönens rekommenderade delar (*sunnah*)

Bönens *sunnah* är sådana handlingar som är tillåtna eller rekommenderade att utföra under bönen, men som om de inte utförs inte gör bönen ogiltig eller nödvändiggör *sujûd as-sahw*. Nedan följer några av de vanligaste.

- Att lägga vänster hand på bröstet eller mellan bröstet och magen eller precis nedanför naveln och sedan lägga höger hand på vänster.

- Att i den första *rak'at* lovprisa Gud innan *al-Fâtiha* reciteras. Det finns gott om rapporterade sådana lovprisningar att välja på och nedan följer två exempel.

  wajjahtu wajhiya lilladhî fatarassamâwâti walard, hanîfan muslimawwa mâ ana min al-mushrikîn, inna salâti wanusukî wa mahyâya wa mamâti lillâhi rabbil-'âlamîn, lâ sharîka lahu wa bidhâlika umirtu wa ana min al-muslimîn (Jag vänder mitt ansikte mot Honom som skapade himlarna och jorden, en ren monoteist i underkastelse och jag är inte en av dem som sätter någon eller något vid Hans sida. Min bön, min dyrkan, mitt liv och min död är för Gud, världarnas Herre, som inte har någon eller något vid Sin sida. Så har jag blivit befalld och jag tillhör dem som underkastar sig).

  Allâhu akbar kabîrâ, walhamdulillâhi kathîrâ, wa subhânallâhi bukratawwa asîlâ (Gud är Störst, Den Störste. Ständigt prisad var Gud, upphöjd vare Gud morgon som kväll).

- Att mellan lovprisningen och *al-Fâtiha* i den första *rak'at* säga *a'ûdhu billâhi min ash-shaytân ir-rajîm* (Jag söker skydd hos Gud från Satan, den utstötte).

- Att under bönens första två *rak'at* förutom *al-Fâtiha* också recitera någon annan sura eller några andra verser ur Koranen. Detta görs efter *al-Fâtiha* och innan *rukû'*. Lämpliga att lära sig i detta syfte är de tre korta sista surorna i Koranen.

  Sura 112 – *al-Ikhlâs* (Den rena tron)

bismillâh ir-rahmân ir-rahîm	I Guds, den Nåderikes, den Barmhärtiges namn
qul huw allâhu ahad	Säg: ”Han är Gud – En,
allâhus-samad	Gud, den Evige, den av skapelsen Oberoende, av vilken alla beror.
lam yalid wa lam yûlad	Han har inte avlat och inte blivit avlad,
wa lam yakullahu kufuwan ahad	och ingen finns som kan liknas vid Honom.”

Sura 113 – *al-Falaq* (Gryningens Herre)

bismillâh ir-rahmân ir-rahîm	I Guds, den Nåderikes, den Barmhärtiges namn
qul a'ûdhu bi rabbil-falaq	Säg: ”Jag söker skydd hos gryningens Herre,
min sharri mâ khalaq	mot det onda i det som Han har skapat,
wa min sharri ghâsiqin idhâ waqab	mot det onda i nattens tätnande mörker,
wa min sharrinnaffâthâti fil'uqad	mot det onda från dem som blåser på knutar,
wa min sharri hâsidin idhâ hasad	och mot det onda i avunden från dem som avundas.”

Sura 114 – *an-Nâs* (Människornas Herre)

bismillâh ir-rahmân ir-rahîm	I Guds, den Nåderikes, den Barmhärtiges namn
qul a'ûdhu bi rabbin-nâs	Säg: ”Jag söker skydd hos människornas Herre,
malikin-nâs	människornas Konung,
ilâhin-nâs	människornas Gud,
min sharrilwaswâsil-khannâs	mot det onda som den förrädiske frestaren
alladhî yuwaswisu fî sudûrin-nâs	viskar i människornas hjärtan,
min al-jinnati wan-nâs	viskar genom onda osynliga väsen och deras likar bland människorna.”

- Att säga *âmîn* efter *al-Fâtiha*.

- Att lyfta händerna då man böjer sig ner i *rukû'* och då man reser sig från *rukû'*.

- Att under gryningsbönens, skymningsbönens och kvällsbönens två första *rak'at* recitera Koranen högt.

Handlingar och beteenden som är tillåtna under bönen

Under förutsättning att ett behov finns är följande tillåtet under bönen:

- Att gråta, sucka och jämra sig, vare sig det beror på gudsfruktan eller någon skada eller annan plåga.
- Att klia sig, rätta till glasögonen etc.
- Att oskadliggöra djur som skulle kunna vålla skada. Bönen blir inte ogiltig under förutsättning att den bedjande agerar snabbt och enkelt.
- Att bära ett barn, som då sätts ner under *rukû'* och *sujûd*.
- För män att säga *subhânallâh* (upphöjd vare Gud) och för kvinnor att klappa händerna. Detta är tillåtet för att uppmärksamma imamen (dvs. den som leder bönen) på något misstag, varna en blind, etc.
- Att korrigera imamen om denne läser fel eller glömmer en vers i recitationen.
- Att lovprisa Gud då man nyser eller minns en välsignelse.
- Att hålla en kopia av Koranen och recitera ur den.

Handlingar och beteenden som bör undvikas under bönen

Följande är ogillade handlingar som visserligen inte gör bönen ogiltig, men som för säkerhets skull bör undvikas.

- Att ordna med klädseln såvida det inte för anständighets skull eller för att täcka *'awrah* är nödvändigt.
- Att göra andra onödiga rörelser.
- Att placera händerna på höfterna.
- Att lyfta blicken.
- Att i blickfånget ha någonting som distraherar.

- Att täcka över munnen.
- Att som man låta klädseln nå ner till marken då man står upp.

Dessutom bör man undvika:

- Att om maten är serverad förrätta bönen innan man äter.
- Att förrätta bönen om naturliga behov eller något annat trängande distraherar.
- Att förrätta bönen om man är så sömnig att man inte klarar av koncentrationen.
- Att alltid förrätta bönen på samma plats i moskén. Detta gäller inte imamen som ju har en speciell plats.

Handlingar och beteenden som gör bönen ogiltig

Följande gör bönen ogiltig och den måste då göras om.

- Att avsiktligt äta eller dricka något under bönen.
- Att avsiktligt yttra något som inte är tillåtet under bönen.
- Att röra sig påtagligt mycket utöver de rörelser som är en del av bönen.
- Att medvetet inte uppfylla de obligatoriska villkoren eller avsiktligt utelämna någon obligatorisk del av bönen.
- Att skratta hörbart under bönen.
- Att mer än en gång föregå imamen i något av bönens moment.

Det gemensamma böneförrättandet

Det är synnerligen påbjudet att förrätta bönen gemensamt. För att kunna förrätta en gemensam bön är det tillräckligt att två personer deltar (även om den ena är ett barn). Är enbart två personer närvarande står den ene till höger om den andre som då är imam. Är tre eller fler närvarande och minst tre är män grupperar sig deltagarna i rader bakom imamen. Är i samma situation enbart två av deltagarna män blir den ene imam och den andre står till höger om denne, medan kvinnorna grupperar sig i rader bakom.

Kvinnor och män blandar sig inte utan står i separata rader. Män står aldrig bakom kvinnor. En kvinna kan leda andra kvinnor i bön men står då i mitten i den första raden och inte framför den. Imamen bör kontrollera att raderna ordnas raka och att deltagarna står skuldra mot skuldra och fot mot fot. Luckor i raderna fylls på bakifrån.

Vid gemensam bön utsäger imamen följande högt och det är även vid enskild bön fullt tillåtet att läsa det högt:

- *Allâhu akbar*, dvs. *takbîrat al-ihram* och *takbîr*.

- *Sami'allâhu liman hamidah,* dvs. det som sägs då man reser sig från *rukû'*.
- *As-salâmu 'alaikum wa rahmatullâh*, dvs. den avslutande hälsningen.
- Under gryningsbönens, skymningsbönens och kvällsbönens två första *rak'at* reciteras dessutom *al-Fâtiha* och andra stycken ur Koranen högt.

Den som anländer till moskén eller någon annan plats där en grupp redan har påbörjat den obligatoriska bönen bör delta i den. Den senkomne ansluter då till den bakersta raden, gör *takbîr* och följer sedan imamen. Har denne inte nått längre än till *rukû'* anses den senkomne ha fullföljt den pågående *rak'at* och behöver inte komplettera med den. Missade den senkomne någon eller några *rak'at* i början deltar han eller hon inte i den avslutande hälsningen utan reser sig direkt efter denna, förrättar den eller de *rak'at* som missats och avslutar som vanligt med *tashahud* och *taslîm*.

Sunnah-böner i anslutning till de obligatoriska bönerna

Att be *nawâfil* innebär att utöver de obligatoriska bönerna förrätta ytterligare böner enligt de rituella regler som beskrivits ovan. Det finns egentligen ingen begränsning för hur ofta detta kan göras och hur många *rak'at* som kan ingå, men vissa av dem är *sunnah* och specifikt kopplade till de obligatoriska bönerna. En del av dessa är dessutom synnerligen påbjudna att förrätta eftersom de är bekräftade, vilket innebär att profeten – över honom vare Guds frid och välsignelser – sällan eller aldrig avstod från dem. Följande betraktas av de flesta som ingående häri:

- Två *rak'at* före *fajr*.
- Två eller fyra *rak'at* före *zuhr* och två eller fyra *rak'at* efter.
- Två *rak'at* efter *maghrib*.
- Två *rak'at* efter *'isha*.

Dessutom är det vanligt att förrätta två eller fyra *rak'at* före *'asr* och två *rak'at* före *'isha*. *Nawâfil*-bönerna förrättas normalt enskilt och i tysthet.

Åminnelser och personliga böner i anslutning till de obligatoriska bönerna

Det är rekommenderat att efter de obligatoriska bönerna göra *dhikr*, dvs. lovprisa och minnas Gud, be Honom om förlåtelse och rikta personliga böner till Honom. Det finns ett antal traditioner angående detta men vanligt är att be om förlåtelse genom att säga *astaghfirullâh* (jag ber om Guds förlåtelse) minst tre gånger, säga *subhânallâh* (upphöjd vare Gud), *al-hamdulillâh* (lovprisad vare Gud) och *Allâhu akbar* vardera trettiotre gånger samt rikta personliga böner, lovprisningar och tacksägelser på det språk som känns mest bekvämt.

Böneutropet

Då tiden för en obligatorisk bön infaller är det *sunnah* att någon gör böneutrop (*adhân*). Böneutroparen bör vara rituellt ren och vända sig mot *qiblah* då utropet görs. Vissa bestyrkta variationer finns men följande ordalydelse är vanlig:

Allâhu akbar, *Allâhu akbar*	Gud är större, Gud är större
Allâhu akbar, *Allâhu akbar*	Gud är större, Gud är större
ashhadu an lâ ilâha illallâh	Jag vittnar om att det inte finns något som är värt att dyrka utom Gud
ashhadu an lâ ilâha illallâh	Jag vittnar om att det inte finns något som är värt att dyrka utom Gud
ashhadu anna muhammad rasûlullâh	Jag vittnar om att Muhammad är Guds Sändebud
ashhadu anna muhammad rasûlullâh	Jag vittnar om att Muhammad är Guds Sändebud
hayya‘al as-salâh	Kom och förrätta bönen
hayya‘al as-salâh	Kom och förrätta bönen
hayya‘al al-falâh	Kom till framgång
hayya‘al al-falâh	Kom till framgång
Allâhu akbar, *Allâhu akbar*	Gud är större, Gud är större
lâ ilâha illallâh	Det finns inte något som är värt att dyrka utom Gud

I *adhân* vid tiden för *fajr* ropas mellan *hayya‘al al-falâh* och *Allâhu akbar*, *Allâhu akbar* dessutom ut *as-salâtu khairummin an-nawm* (bönen är bättre än sömnen).

Adhân bör göras med hög röst och med ett uppehåll mellan varje enhet. Det är också brukligt att böneutroparen stoppar pekfingrarna i öronen under hela utropet, vänder överkroppen åt höger då *hayya‘al as-salâh* läses och åt vänster då *hayya‘al al-falâh* läses.

Det är *sunnah* för den som lyssnar till *adhân* att efter varje enhet upprepa det som utropats, utom efter *hayya‘al as-salâh* och *hayya‘al al-falâh* då istället *lâ hawla wa lâ quwwata illa billâh* (det finns ingen makt eller kraft utom hos Gud) sägs.

Syftet med *adhân* är att uppmärksamma människor på att tiden för bönen har infallit. Efter en liten stund då de som vill delta i den gemensamma bönen har hunnit tvaga sig, samlas vid platsen för bönen och förrättat eventuell *nawâfil* görs ett andra utrop som kallas *iqâmah*. *Iqâmah* utsägs med lägre röst och i snabbare takt än *adhân* och inga uppehåll görs mellan enheterna. Också *iqâmah* finns i några varianter men en vanlig ordalydelse är följande:

Allâhu akbar, *Allâhu akbar*	Gud är större, Gud är större
ashhadu an lâ ilâha illallâh	Jag vittnar om att det inte finns något som är värt att dyrka utom Gud
ashhadu anna muhammad rasûlullâh	Jag vittnar om att Muhammad är Guds Sändebud
hayya'al as-salâh	Kom och förrätta bönen
hayya'al al-falâh	Kom till framgång
qad qâmatis-salâh	Bönen börjar
qad qâmatis-salâh	Bönen börjar
Allâhu akbar, *Allâhu akbar*	Gud är större, Gud är större
lâ ilâha illallâh	Det finns inte något som är värt att dyrka utom Gud

Bönen börjar direkt efter *iqâmah* men skulle den av någon anledning dröja ska ingen ny *iqâmah* göras.

Sutra

En bedjande person bör om möjligt placera ett föremål precis framför platsen där han eller hon kommer att göra *sujûd*. Föremålet fungerar som en gränsmarkering (*sutra*). Det är då inte tillåtet för någon annan att passera mellan denna gräns och den bedjande under bönen, och den bedjande kan handgripligen hindra någon som försöker göra det. Bönen är dock fortfarande giltig även om någon skulle passera. Det är inte förbjudet att passera framför någon som inte ber framför en *sutra*, men man bör undvika att passera mellan den bedjande och platsen för dennes *sujûd*.

Sutra kan vara i stort sett vad som helst, t.ex. en vägg, ett träd, en stol, en jacka eller en väska. Den bör om möjligt vara minst så hög som en sadel, men kan också utgöras av en bönematta eller bara en linje dragen på marken. Vid gemensam bön fungerar imamens *sutra* som *sutra* för alla deltagare.

Att slå ihop och förkorta bönerna under resa

För den som befinner sig på resa är det *sunnah* att förkorta *zuhr*, *'asr* och *'isha* till två *rak'at*, och vissa menar att det är obligatoriskt att göra det. Det är inte helt klart vad som definierar en resa men ett kriterium som de flesta godtar är att en resande är en som har lämnat den ort där han eller hon är bosatt permanent. Under förutsättning att avsikten inte är permanent bosättning gäller nämnda *sunnah* också då den resande under resans gång en viss tid vistas på en plats, men det finns olika uppfattningar om de exakta villkoren för detta. Det finns uppgifter om från fyra dagar till flera år som längsta tid för vilken det är tillåtet att förkorta bönerna under tillfällig bosättning.

Ett annat kriterium är att en resande är en som har tillryggalagt en viss sträcka. Det finns tillförlitliga uppgifter om att den som har färdats ett arabiskt längdmått motsvarande 5541 meter befinner sig på resa, men också andra och mycket längre sträckor har nämnts av de lärde. Det finns också tillförlitliga uppgifter om att profeten Muhammad – över honom vare Guds frid och välsignelser – aldrig bad *nawâfil* under resa, men det finns inget stöd för att sådana inte är tillåtna.

Under resa är det också tillåtet att slå ihop *zuhr* och *'asr* respektive *maghrib* och *'isha* under samma villkor som beskrivits ovan. *Zuhr* och *'asr* förrättas då vid lämpligt tillfälle någon gång under tiden för *zuhr* och *'asr*, och *maghrib* och *'isha* någon gång under tiden för *maghrib* och *'isha*. Det är då brukligt att göra *iqâmah* för var och en av bönerna.

Andra typer av böner

Fredagsbönen (*salât al-jumu'ah*)

Enligt profetlitteraturen är fredagen den finaste dagen under veckan. Den troende uppmanas då att rena sig genom *ghusl*, göra rent tänderna, ta på sig sina bästa kläder och parfymera sig inför fredagsbönen. Det är att föredra att gå så tidigt som möjligt till platsen för bönen.

Fredagsbönen är obligatorisk för varje manlig, könsmogen och mentalt frisk muslim, såvida inte någon giltig anledning att utebli finns. Följande är inte förpliktigade att närvara:

- Kvinnor och barn. Under profetens tid deltog dock kvinnor i fredagsbönen så ofta de kunde.
- Den sjuke som har svårt att ta sig till fredagsbönen eller vars sjukdom skulle förvärras. Inte heller den som vårdar en sjuk är förpliktigad att närvara om den sjuke inte klarar sig utan honom under tiden för bönen.
- Den resande som inte är bofast på den plats han befinner sig.
- Den som har anledning att frukta att utsättas för skada, att fängslas etc.
- Yttre faktorer såsom regn, lera, extrem kyla etc.

Troende i dessa kategorier är istället skyldiga att förrätta *zuhr*-bönen. Skulle någon av dem ändå delta i fredagsbönen är de inte skyldiga att också förrätta *zuhr*.

De flesta anser att tiden för fredagsbönen är densamma som för *zuhr* och att den bör förrättas så tidigt som möjligt. Platsen för den kan vara i stort sett var som helst. Fredagsbönen är en gemensam bön som inte kan utföras enskilt, och det finns ett antal olika uppfattningar om hur många deltagare som fordras. Det finns stöd för uppfattningen om att två personer är tillräckligt för att en gemensam bön ska kunna genomföras, men de olika rättsskolorna talar om fyra, tolv respektive fyrtio personer som minsta antal deltagare i fredagsbönen.

Då tiden för *salât-al-jumu'ah* infaller görs en och ofta två *adhân*. Därefter följer predikan, om vilken det inte råder full enighet huruvida det är obligatoriskt eller endast synnerligen påbjudet att närvara vid. Då predikan är avslutad görs *iqâmah* och sedan förrättas två *rak'at* gemensamt. Den som inte deltar i dessa har inte fullgjort fredagsbönen och måste då förrätta *zuhr*-bönen. Deltagit har även den som missat den första *rak'at* men som ansluter senast innan imamen reser sig från *rukû'* i den andra *rak'at*. Denne följer då de regler som beskrivits i kapitlet om det gemensamma böneförrättandet och förrättar den missade *rak'at* efter den avslutande hälsningen.

Det finns stöd för att förrätta såväl två som fyra *rak'at sunnah* efter de två obligatoriska. Angående *sunnah*-böner före predikan finns lite olika uppfattningar men bestyrkt är att det är *sunnah* att före *adhân* be så många *rak'at* som man önskar. Direkt efter *adhân* börjar predikan. Eftersom det ofta görs två *adhân* är det i vissa moskéer vanligt att förrätta *sunnah*-böner mellan dessa. Predikan börjar då efter den sista *adhân*.

Det är också *sunnah* att vid ankomsten till moskén innan man sätter sig ner förrätta två *rak'at* som en hälsning till moskén (vilket för övrigt gäller vid alla moskébesök). Med stöd i profetens *sunnah* menar de flesta att just dessa två *rak'at* är rekommenderade att förrätta även om ankomsten till moskén sker efter *adhân* och under predikan.

Högtidsbönen (*salât al-'id*)

'Id-bönen förrättas i samband med de två stora högtiderna i den islamiska kalendern och det är synnerligen påbjudet att delta i den.[3] Precis som inför fredagsbönen är det brukligt att rena sig genom *ghusl*, ta på sig sina bästa kläder och parfymera sig. Tiden för *'id*-bönen börjar då solen står tre meter över horisonten och slutar då den når sin högsta punkt på himlen. Om vädret tillåter är det brukligt att förrätta *'id* på en öppen plats.

Bönen består av två *rak'at* och föregås inte av *adhân* eller *iqâmah*. I den första *rak'at* görs förutom den inledande *takbîr* ytterligare sju *takbîr* innan Koranen reciteras, och i den andra *rak'at* görs ytterligare fem *takbîr* innan Koranen reciteras. Då bönen är avslutad är det *sunnah* att hålla predikan och det är också *sunnah* att lyssna till den.

Det finns inga *sunnah*-böner kopplade till *'id*-bönen.

[3] De två stora högtiderna är *'id-al-fitr* som firas på den första dagen i den islamiska kalenderns tionde månad efter den månadslånga obligatoriska fastan, samt *'id-al-adhâ* som firas på den tionde dagen i den tolfte månaden i samband med vallfärden.

Förmiddagsbönen (*salât ad-duhâ*)

I profetlitteraturen finns beskrivningar av det förtjänstfulla i *duhâ*-bönen. Tiden för *duhâ* infaller då solen har nått en bit upp på himlen och slutar strax innan tiden för *zuhr*, men det är att föredra att vänta med att förrätta den tills solen har nått förhållandevis högt på himlen.

Duhâ består av från två upp till åtta eller tolv *rak'at*, och vissa menar att det inte finns någon övre gräns för antal *rak'at*.

Den sena nattbönen (*salât at-tahajjud*)

Tiden för *tahajjud* börjar efter att *'isha* är förrättad och slutar då tiden för *fajr* inträder. Den mest gynnsamma tiden infaller dock under nattens sista tredjedel. Såväl Koranen som profettraditionerna talar om det förtjänstfulla i att förrätta *tahajjud*.

Det finns inget föreskrivet antal *rak'at* och det finns stöd för såväl två som fyra *rak'at* i taget. Den sena nattbönen kan förrättas gemensamt eller enskilt och de stycken ur Koranen som reciteras kan läsas högt eller tyst.

Den avslutande nattbönen (*salât al-witr*)

Witr-bönen brukar betraktas som bekräftad och därmed synnerligen påbjuden att förrätta. *Witr* avslutar de nattliga bönerna och tiden för den börjar efter att *'isha* är förrättad och slutar då tiden för *fajr* inträder. Ordet *witr* betyder udda (antal) och *witr*-bönen förrättas också mycket riktigt genom att utföra ett udda antal *rak'at*.

Det finns i profetlitteraturen stöd för en, tre eller fem *rak'at witr* men också för att uppfatta *witr* som den *rak'at* som avslutar den sena nattbönen och gör att den innehåller ett udda antal *rak'at*. Den sista *rak'at witr* avslutas alltid med *tashahud* och *taslîm*. Den kan föregås av *tashahud* och *taslîm*, av enbart *tashahud* eller förbindas med föregående *rak'at* utan någon sittning alls emellan. *Witr* kan förrättas gemensamt eller enskilt och de stycken ur Koranen som reciteras kan läsas högt eller tyst.

Fastemånadsbönen (*salât at-tarawih*)

Tarawih-bönen bör förrättas vid något tillfälle mellan *'isha* och *witr* under fastemånadens alla nätter. Profeten – över honom vare Guds frid och välsignelser – har klargjort det förtjänstfulla i *tarawih* och uppmanade också människor att förrätta den.

Det finns stöd för att förrätta såväl åtta som tjugo *rak'at*, och det finns också stöd för att göra *taslîm* efter varannan *rak'at* såväl som efter var fjärde. *Tarawih* kan förrättas gemensamt eller enskilt men det är brukligt att förrätta den gemensamt i en bönelokal. Det är också brukligt att under fastemånaden inom ramen för *tarawih*-bönerna recitera hela Koranen.

Begravningsbönen (*salât al-janâza*)

Begravningsbönen är en kollektiv och samhällelig förpliktelse för muslimerna. Det betyder att den måste förrättas, men att den inte är en individuell skyldighet för varje enskild muslim. Begravningsbönen utförs stående och innehåller alltså inte *rukû'* och *sujûd*. För att en begravningsbön ska vara giltig måste avsikten vara att förrätta en begravningsbön, de bedjande måste stå upp om de är fysiskt förmögna, och fyra *takbîr* måste sägas. Dessutom är det *sunnah* att höja händerna vid den första *takbîr*, recitera *al-Fâtiha*, be om frid och välsignelser för profeten samt be för den avlidne.

Övrigt

Det går bra att förrätta bönen med skor på såväl som barfota eller i strumplästen. Eftersom muslimer på grund av risken att sprida orenheter normalt inte använder skor i människors hem eller i muslimska gemensamhetsutrymmen förrättas inte heller bönen på det sättet inomhus. Utomhus går det däremot bra.

En bönetidtabell för den ort där man är bosatt är oundgänglig, och en bönekompass för tillfällen då man är osäker på *qiblah* är mycket behändig. Dessa kan kanske lättast erhållas via internet.

Uttalskurs

â, *û*, *î*	Långa vokaler som de långa vokalljuden i svenskans *här*, *mor* och *vi*.
a, u, i	Motsvarande korta vokalljud.
j	Uttalas som j-ljudet i *Fijiöarna*, dvs. som *dj*.
y	Motsvarar svenskans j-ljud.
w	Betecknar ett ljud som motsvarar *w* i engelskans *well*.
'	Betecknar den arabiska bokstaven *hamza*. Det motsvarande ljudet är ett litet stopp eller uppehåll liknande det som uppstår då man på svenska säger *nä-e* med korta e-ljud. Det stöt- eller stoppljud som då uppstår mellan e-ljuden är ett *hamza*.
'	Betecknar den arabiska bokstaven *ayn*. Den står för ett mycket speciellt stön-ljud som skapas långt ner i halsen och är ett tonande gutturalt ljud som bildas genom stark sammandragning av struphuvudet.
h, h	Arabiskan har två h-ljud. Det emfatiska *h* uttalas genom ett lätt pust-ljud medan *h* uttalas lite djupare ner i halsen. H-ljuden ska alltid uttalas tydligt.
s, t, z d	Understrykningarna betyder att ljuden är emfatiska. De uttalas med tungan placerad på ett särskilt sätt. *s* och *z* bildas genom att tungspetsen läggs mot tänderna i underkäken, tungan pressas upp mot gommen och respektive ljud uttalas. *d* och *t*

bildas genom att tungspetsen pressas mot tänderna i överkäken, tungan pressas upp mot gommen och respektive ljud uttalas.

Något som tydligt skiljer de emfatiska bokstäverna från de icke emfatiska motsvarigheterna är att då någon av dem (dvs. de emfatiska bokstäverna) följs av ett *a* eller *â* uttalas dessa ungefär som det korta å-ljudet i *måndag* respektive de långa a-ljuden i svenskans *badkar*. Alltså inte såsom a-ljuden beskrivits ovan.

gh — Betecknar ett gurglande djupt r-ljud, ungefär som ett riktigt brett skånskt r-ljud. Då *gh* följs av ett *a* eller *â* uttalas dessa ungefär som det korta å-ljudet i *måndag* respektive de långa a-ljuden i svenskans *badkar*.

r — Ett rent r-ljud långt ut på tungspetsen. Då *r* följs av ett *a* eller *â* uttalas dessa ungefär som det korta å-ljudet i *måndag* respektive de långa a-ljuden i svenskans *badkar*.

q — Ett k-ljud som bildas långt bak i gommen och blir ett litet klick-ljud. Då *q* följs av ett *a* eller *â* uttalas dessa ungefär som det korta å-ljudet i *måndag* respektive de långa a-ljuden i svenskans *badkar*.

kh — Betecknar ett ljud som motsvarar *ch* i tyskans *achtung*. Då *kh* följs av ett *a* eller *â* uttalas dessa ungefär som det korta å-ljudet i *måndag* respektive de långa a-ljuden i svenskans *badkar*.

sh — Betecknar ett ljud som motsvarar *sh* i engelskans *shout*.

dh — Betecknar ett ljud som motsvarar *th* i engelskans *this*.

th — Betecknar ett ljud som motsvarar *th* i engelskans *thin*.

Vid dubbla konsonanter som i till exempel *Allâh* ska det ljud som motsvarar konsonanten också uttalas lite längre än då det bara finns en konsonant. Lägg också märke till att just då det gäller Guds namn ska det sista a-ljudet uttalas som i *badkar* och inte som i *här*. Ett undantag alltså, men ett mycket viktigt sådant.

Ordlista

adhân — Det böneutrop som berättar att tiden för bönen har infallit.

al-Fâtiha — Koranens första sura som är obligatorisk läsning i bönen.

arkân — Bönens pelare som är nödvändiga för att en bön ska vara giltig.

as-salât — Den islamiska rituella bönen.

'awrah — Det område av kroppen som måste vara täckt då bönen förrättas.

dhikr — Åminnelse av Gud. Efter att den obligatoriska bönen har förrättats är det brukligt att göra *dhikr*.

fajr — Den obligatoriska gryningsbönen.

fard — De delar av religionsutövningen som är obligatoriska. De fem dagliga bönerna är en sådan del.

ghusl — Den fullständiga tvagningen.

iqâmah	Det böneutrop som berättar att bönen börjar.
nawâfil	Rituellt reglerade böner som inte är obligatoriska.
qiblah	Böneriktningen mot Mecka.
rak'at	De sekvenser av bestämda rörelser och lovprisningar samt recitation ur Koranen som bönen är uppbyggd av.
rukû'	Bugandet.
salât al-'asr	Den obligatoriska eftermiddagsbönen.
salât ad-duhâ	Förmiddagsbönen.
salât al-'id	Den bön som förrättas i samband med de två islamiska högtiderna *'id-al-fitr* och *'id-al-adhâ*.
salât al-'isha	Den obligatoriska kvällsbönen.
salât al-janâza	Begravningsbönen.
salât al-jum'uah	Fredagsbönen.
salât al-maghrib	Den obligatoriska skymningsbönen.
salât at-tahajjud	Den sena nattbönen.
salât at-tarawih	Den speciella bön som förrättas under fastemånaden Ramadan.
salât al-witr	Den nattbön som består av ett udda antal *rak'at*.
salât az-zuhr	Den obligatoriska middagsbönen.
sujûd	Nedfallandet.
sujûd as-sahw	De två *sujûd* som görs då någon av bönens föreskrivna delar glömts bort.
sunnah	De källor som berättar vad profeten Muhammad – över honom vare Guds frid och välsignelser – sade och gjorde. Med avseende på bönen betecknar *sunnah* det som är rekommenderat att utföra, men som inte är en skyldighet för de troende.
sutra	Den gränsmarkering som den bedjande bör ha framför sig då bönen förrättas.
takbîr	Att säga *Allâhu akbar*.
tashahud	Det vittnesmål som i bönen görs efter varannan *rak'at*.
taslîm	Den avslutande hälsningen.
tayammum	Den torra tvagningen.
wâjib	Det som är obligatoriskt i bönen men som inte tillhör dess pelare.
wudû	Den rituella tvagningen.

Metodologisk kommentar

Texten är menad som en första lättläst praktiskt inriktad instruktion och författarna har avsiktligt låtit bli att belägga instruktionerna med ingående diskussioner om detaljer och skillnader i tillämpning. Mängden citat från *hadîth*-samlingar[4] och ur Koranen har begränsats av samma skäl. Syftet är alltså att tillhandahålla en enkel men tillförlitlig grundbok till den islamiska bönen, och författarna gör inga anspråk på att ha gjort en uttömmande genomgång och analys av bönens *fiqh*.[5] Instruktionen utgår heller inte från en specifik rättsskola[6] utan bygger på konsultation av såväl rättsskolespecifika som överskridande och syntesskapande publikationer. För att balansera de uttolkande texterna har också de rena källorna, dvs. Koranen och *hadîth*-samlingarna, konsulterats, dock utan att någon uttolkning eller sammanställning utifrån dessa har gjorts.

[4] De rapporter som profetens – över honom vare Guds frid och välsignelser – *sunnah* består av kallas *hadîth* (pl. *ahadîth*) och är etablerat på svenska som hadith/hadither.

[5] Islamisk rättsvetenskap eller vetenskapen om den religiösa lagen benämns *fiqh*.

[6] Man brukar räkna med fyra stora erkända rättsskolor.